

Nr 81.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, m. m.; given Stockholms slott den 8 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete,

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås förhöjda tillägg av statsmedel till vissa livräntetagare enligt 1901 års olycksfallsersättningslag, nämligen dels till skadade under 67 år, vilkas arbetsförmåga blivit nedsatt med minst 30 procent, och dels till änkor under 67 år. Förhöjningen, som är avsedd att genomföras fr. o. m. den 1 juli 1952, föreslås avvägd på sådant sätt, att livräntan och tillägget tillhoppa komma att uppgå till samma belopp, som i genomsnitt utgår i livränta och tillägg till personer, vilka äro berättigade till livränta enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag i dess ursprungliga lydelse. Som exempel på förslaget verkningar kan nämnas, att den årliga livräntan inklusive tillägg därå kommer att höjas för en helinvalid under 67 år från 1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1952. 1 saml. Nr 81.*

1 350 till 2 156 kronor och för en änka från 405 kronor till 606 kronor 38 öre.

Vidare hemställas om bemyndigande för Kungl. Maj:t att, efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall, ikläda staten betalningsskyldighet för sådana livräntor enligt 1901 års lag, som icke äro säkerställda genom försäkring.

I avbidan på förevarande proposition har anslaget till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1952/53 i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 77) upptagits med ett endast preliminärt beräknat belopp. För ändamålet äskas nu ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 3 juni 1938 om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

1 §.

Den, som äger rätt till livränta enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, äger erhålla årligt livräntetillägg, motsvarande 125 procent av livräntan; dock att, i fråga om livränta till skadad arbetare, tillägg ej utgår för livränta, som understiger 90 kronor, samt att tillägg ej heller utgår för livränta, som grundas på försäkring enligt 24 § i lagen.

Den som enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger rätt till livränta med ett belopp av minst 90 kronor om året skall, såframt livräntan ej grundas på försäkring enligt 24 § i lagen, erhålla tillägg därå i enlighet med vad nedan sägs.

För tid intill utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, skall livräntetillägget utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som skulle hava utgått i livränta, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i dess ursprungliga lydelse ägt tillämpning samt den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 617 kronor.

För tid efter utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, skall livräntetillägget utgå med 125 procent av livräntans belopp.

Livräntetilläggen bestridas — — — av riksförsäkringsanstalten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 febru-
ari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *förhöjda tillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, m. m.* samt anför.

I en den 4 juli 1951 inkommen skrivelse har Svenska metallindustriarbetareförbundet hemställt om åtgärder för att åstadkomma förbättrade livräntor åt personer, som skadats genom olycksfall i arbete före år 1918. Sedan riksförsäkringsanstalten yttrat sig över denna framställning och därvid föreslagit tre alternativa lösningar av problemet, har ärendet varit föremål för ytterligare remissbehandling. Redan i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 77) har jag tillkännagivit min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag till höjning av vissa av de ersättningar, som utgå för de äldre olycksfallen. I avbidan härpå har anslaget till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1952/53 i statsverkspropositionen upptagits med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag anhåller nu att få upptaga detta ärende till närmare behandling.

Gällande bestämmelser.

Den första mera allmänna regleringen av rätten till ersättning vid olycksfall i arbete kom till stånd genom *lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete*, som trädde i kraft den 1 januari 1903. I denna lag — som alltjämt gäller för olycksfall som inträffat under tiden fram till den 1 januari 1918 — stadgades skyldighet för vissa enskilda arbetsgivare, huvudsakligen sådana som utövade industriell verksamhet, att utgiva ersättning till arbetare, som skadats till följd av olycksfall i arbetet. Utövade staten eller kommun verksamhet, som

omfattades av lagen, ålåg ersättningsskyldighet även staten eller kommunen. Därest olycksfall medfört bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan, skulle i ersättning utgivas en årlig livränta, i förra fallet å 300 kronor och i senare fallet å det lägre belopp, som svarade mot arbetsförmågans minskning. Livränta skulle dock ej utgå, därest arbetsförmågan ej blivit nedsatt med minst en tiondel. Hade olycksfallet inom två år medfört döden, skulle änka erhålla en årlig livränta å 120 kronor, så länge hon levde ogift, och varje barn en årlig livränta å 60 kronor, till dess det fyllt 15 år; livräntor till efterlevande fingo dock sammanlagt ej uppgå till högre belopp än 300 kronor för år.

Arbetsgivare kunde genom att i riksförsäkringsanstalten försäkra sina arbetare mot olycksfall i arbetet fritaga sig från ersättningsskyldighet enligt lagen. Var arbetsgivare i anledning av inträffat olycksfall skyldig att utgiva livränta enligt lagen, kunde han vidare genom inköp i riksförsäkringsanstalten av dylik livränta befria sig från betalningsskyldigheten. I övrigt kunde ersättningsskyldigheten fastställas genom avtal eller genom dom av allmän domstol eller skiljemän. Avtal, som avsåg att i stället för fastställd livränta åt skadad arbetare ett visst belopp på en gång skulle erläggas, var ej gällande i annat fall än då livräntans belopp understeg 45 kronor om året.

Arbetsgivare, som utövade annan verksamhet än som avsågs i lagen, kunde genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda vederbörande ersättning enligt de i lagen stadgade grunderna för skada till följd av olycksfall, som härflöt från utövningen av ifrågavarande verksamhet. Jämväl arbetare ägde genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda sig ersättning enligt lagen för skada till följd av olycksfall i arbetet, evad han var stadd i sådant arbete som avsågs i lagen eller ej.

Livräntorna enligt 1901 års lag ha höjts vid flera olika tillfällen. Vid 1918 års riksdag beslöts viss höjning av de livräntor, för vilkas utgivande staten såsom arbetsgivare bar ansvaret. Sedan beslut om ytterligare höjning av dessa livräntor fattats vid 1921 års riksdag, utfärdades den författning i ämnet, som efter en däri år 1930 vidtagen ändring fortfarande gäller, nämligen *kungörelsen den 10 juni 1921 angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.* (nr 410; ändr. 172/1930).

Enligt denna kungörelse må arbetare, som skadats genom olycksfall i statens tjänst och som jämlikt 1901 års lag är berättigad till livränta av statsmedel, utöver livräntan uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av livräntan. Änka och barn efter arbetare, som avlidit genom olycksfall i statens tjänst, äga likaledes uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av de livräntor, vartill de enligt lagen äro berättigade. Tilläggsersättning enligt samma grunder utgår slutligen till personer, som visserligen icke äro berättigade

till livränta enligt lagen men som i anledning av olycksfall eller kroppsskada tillerkänts livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt grunderna i lagen. Enligt kungörelsen i dess ursprungliga lydelse gällde i fråga om tillägg till invalidlivränta, att endast arbetare, som var berättigad till livränta med ett årligt belopp av minst 90 kronor d. v. s. vars arbetsförmåga genom olycksfallet nedsatts med minst 30 procent, ägde uppbära tilläggsersättning. Denna begränsning borttogs genom den år 1930 genomförda ändringen i kungörelsen.

Frågan om höjning av de livräntor, som enligt 1901 års lag utgå till andra än i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande, regleras i *förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete*. Enligt denna förordning äger den, som har rätt till livränta enligt 1901 års lag och som icke uppbär tilläggsersättning enligt 1921 års kungörelse, erhålla ett årligt livräntetillägg, motsvarande 125 procent av livräntan. Tillägg utgår dock icke å invalidlivränta, som understiger 90 kronor och ej heller å livränta, som grundas på försäkring, som arbetare enligt 24 § i lagen själv tagit i riksförsäkringsanstalten. Livräntetilläggen bestridas helt av statsmedel.

Utöver vad som följer av det nu anförda äga vissa livräntetagare enligt 1901 års lag uppbära tillägg av statsmedel enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Till innehållet i denna förordning återkommer jag i det följande.

Den 1 januari 1918 avlöstes 1901 års lag av *lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete*, vilken efter ett flertal däri företagna ändringar fortfarande äger giltighet. Enligt denna lag är i princip varje arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete. Kostnaderna för försäkringen bestridas, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivarna. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som för ändamålet bildats av arbetsgivare. Arbetsgivare är berättigad både att för olycksfall i arbete försäkra arbetare, som ej omfattas av den obligatoriska försäkringen, och att försäkra arbetare för olycksfall utom arbetet.

Om en arbetare skadats eller avlidit till följd av olycksfall i arbetet, skall ersättning utgå enligt vissa i lagen upptagna bestämmelser. Av de olika ersättningsformer, som kunna ifrågakomma, äro endast två av intresse i detta sammanhang, nämligen invalid- och änkelivränta. Invalidlivränta utgår till den skadade själv under förutsättning att olycksfallet — sedan därav förorsakad sjukdom upphört — medfört bestående förlust eller nedsättning av hans arbetsförmåga. I sistnämnda fallet kräves dock, att arbets-

förmågan är nedsatt med minst en tiondel. Änkeliivränta utgår till änka efter arbetare, som avlidit till följd av olycksfall i arbetet.

Enligt en av de grundläggande principerna i lagen är livräntans storlek beroende av den skadades beräknade årliga arbetsförtjänst under tiden närmast före olyckstillfället. Ju högre arbetsförtjänsten då varit, desto högre blir livräntan. De närmare bestämmelser, varigenom denna princip utformats och enligt vilka livräntan således i varje enskilt fall skall beräknas, ha under lagens giltighetstid ändrats vid flera tillfällen, varje gång till de försäkrades förmån. Enligt lagens ursprungliga lydelse, som var gällande från ikraftträdandet den 1 januari 1918 till den 1 januari 1920, fick vid livräntornas bestämmande hänsyn icke tagas till den del av den årliga arbetsförtjänsten, som översteg 1 800 kronor. Å andra sidan skulle arbetsförtjänsten alltid anses uppgå till minst 300 kronor, även om den i verkligheten var lägre. Invalidliivräntan utgjorde vid fullständig förlust av arbetsförmågan $\frac{2}{3}$ av den årliga arbetsförtjänsten, beräknad med iakttagande av de nyss angivna maximi- och minimireglerna, samt vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarade mot nedsättningen. Livräntan till en helinvalid var följaktligen lägst 200 kronor och högst 1 200 kronor om året. Änkeliivräntan utgjorde $\frac{1}{3}$ av den årliga arbetsförtjänsten och uppgick således till lägst 75 och högst 450 kronor om året.

Såsom förut nämnts ha de regler, enligt vilka livräntans storlek i varje särskilt fall beräknas, ändrats vid upprepade tillfällen, varje gång i förmånlig riktning för ersättningstagarna. Anledning saknas att i detta sammanhang i detalj redogöra för de förbättringar, som sålunda genomförts i lagstiftningen. Nämnas må endast, att den maximala livräntan f. n. utgör för helinvalid i åldern 18—67 år 6 600 kronor om året, vartill kan komma ett årligt vårdbidrag å högst 1 800 kronor, samt för änkor 2 400 kronor om året. Med hänsyn till att försäkringen baserats på avgifter, uträknade efter försäkringsmässiga grunder och bekostade av arbetsgivarna, ha de genomförda förbättringarna icke ansetts böra göras tillämpliga på redan inträffade olycksfall, och varje försäkrad får därför uppbära ersättning enligt de regler, som gällde när olycksfallet inträffade. Detta jämte den höjning av lönenivån, som efter hand ägt rum, har medfört att ersättningarna äro lägre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger.

För att utjämna den skillnad mellan ersättningar i äldre och yngre skadefall, som uppkommit på detta sätt, antogs vid 1950 års riksdag den förut omnämnda förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Enligt denna förordning utgivas procentuella tillägg av statsmedel — i fortsättningen benämnda ersättningstillägg — bl. a. å livräntor enligt 1901 års olycksfallsersättningslag och 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Undantagna äro dock livräntor, som grundas på frivillig försäkring, även-

som invalidlivräntor till personer, vilkas arbetsförmåga blivit nedsatt med mindre än 30 procent.

I fråga om livräntor till personer under 67 år är tillägget differentierat på sådant sätt, att den procentsats, efter vilken tillägget utgår, blir högre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger och ju svårare invaliditeten är. Gränsdragningen mellan de olika tidsperioderna har därvid i princip skett så, att alla, som fått sina livräntor bestämda efter samma regler, hänföras till en och samma ersättningsgrupp. Från denna princip har dock gjorts undantag såtillvida, att personer, som uppbära livräntor enligt 1901 års lag, erhålla ersättningstillägg enligt samma grunder som personer, vilka erhålla livräntor enligt 1916 års lag i dess ursprungliga lydelse. Livräntor, som grunda sig på olycksfall under åren 1903—1919, ha med andra ord sammanförts till en ersättningsgrupp. För de invalider under 67 år, som tillhöra denna grupp, utgår ersättningstillägget med 100 procent, om arbetsförmågan blivit nedsatt med mera än 75 procent, med 70 procent, om arbetsförmågan blivit nedsatt med över 50 men högst 75 procent och med 50 procent, om arbetsförmågan blivit nedsatt med minst 30 men högst 50 procent. Till änkor efter män, som dött till följd av olycksfall under nyssnämnda tidsperiod, utgår ersättningstillägg med 50 procent till dess vederbörande fyllt 67 år. Efter fyllda 67 år minskas tillägget för såväl invaliderna som ankorna till 20 procent av livräntans belopp.

Såvitt angår livräntor enligt 1901 års lag beräknas ersättningstilläggen icke blott på livräntornas ursprungliga belopp utan även på de tillägg därå, som utgå enligt förut omnämnda kungörelse den 10 juni 1921 (nr 410) och förordning den 3 juni 1938 (nr 216).

Av det anförda framgår, att en helinvalid under 67 år, som har rätt till livränta enligt 1901 års lag, f. n. erhåller sammanlagt ($300 + 125\%$ av $300 + 100\%$ av $675 =$) 1 350 kronor om året. För en änka under 67 år är livräntan enligt 1901 års lag jämte tillägg ($120 + 125\%$ av $120 + 50\%$ av $270 =$) 405 kronor om året. En helinvalid under 67 år, som är berättigad till ersättning enligt 1916 års lag i dess ursprungliga lydelse, erhåller f. n. livränta jämte tillägg med sammanlagt högst ($1\,200 + 100\%$ av $1\,200 =$) 2 400 kronor om året, och en änka, som ej fyllt 67 år, uppbär under motsvarande förutsättningar högst ($450 + 50\%$ av $450 =$) 675 kronor om året.

Svenska metallindustriarbetareförbundets framställning.

Förbundet anför bl. a.

En jämförelse mellan ersättningarna till livräntetagare enligt 1901 års resp. 1916 års lag visar, att de förra äro mycket sämre ställda. Enligt förarbetena till bestämmelserna om ersättningstillägg var den enligt 1916 års lag beräknade årliga arbetsförtjänsten för manliga invalider, som skadats 1918 och 1919, i medeltal 1 582 resp. 1 651 kronor. Motsvarande medel-

livräntor för dessa fall bli vid helinvaliditet ca 1 080 kronor och vid 50 procents invaliditet ca 540 kronor. Enligt 1901 års lag äro motsvarande belopp med förhöjning enligt 1938 års bestämmelser endast 675 och 337:50 kronor.

Eftersom ersättningstilläggen å livräntor enligt 1901 års lag utgå efter samma procenttal som tilläggen i fall enligt 1916 års lag från åren 1918—1919, medföra ersättningstilläggen icke, att de nyss angivna skillnaderna mellan livräntebeloppen minskas utan tvärtom att de ökas. För invalider under 67 år stiger livräntan enligt 1916 års lag vid helinvaliditet från 1 080 till 2 160 kronor och vid 50 procents invaliditet från 540 till 810 kronor; livräntorna enligt 1901 års lag stiga i motsvarande fall från 675 till 1 350 resp. från 337:50 till 506:25 kronor.

Vid invaliditetsgrader under 30 procent utgår icke något ersättningstillägg. Livränta enligt 1901 års lag utgör vid 25 procents invaliditet — t. ex. då ena tummen är amputerad — ett så obetydligt belopp som 75 kronor om året. Medellivräntan enligt 1916 års lag för fall från åren 1918—1919 torde vara ca 270 kronor.

Det nu anförda visar enligt förbundets mening, att en höjning av livräntorna enligt 1901 års lag är motiverad och skulle stå i god överensstämmelse med den genomförda graderingen av ersättningstilläggen till livräntor enligt 1916 års lag. Närmast borde övervägas sådan höjning, att paritet nåddes med medellivräntorna enligt 1916 års lag i skadefall från åren 1918—1919. Detta skulle medföra en avsevärd förbättring för åtskilliga livräntetagare, som i decennier varit ogynnsamt ställda.¹ Eftersom beståndet av dessa livräntor vore mycket begränsat och minskade för varje år, bleve kostnaderna för statsverket av ringa storlek.

Vidare borde övervägas dels en garanti från statens sida för sådana livräntor enligt 1901 års lag, som skulle utgivas av den skadades arbetsgivare vid olyckstillfället och som icke vore säkerställda genom försäkring, och dels en höjning av den i lagen angivna gränsen (45 kronor om året) för livräntor, som finge utbytas mot engångsbelopp.

Riksförsäkringsanstaltens förslag.

I sitt utlåtande över metallindustriarbetareförbundets framställning framhåller riksförsäkringsanstalten, att en jämförelse mellan livräntorna enligt 1916 års lag och 1901 års lag ger vid handen, att de senare, även då tilläggsersättningen å 125 procent medräknats, i regel uppgå till väsentligt lägre belopp än de förra. Genom att i förordningen om ersättningstillägg (nr 295/1950) stadgats samma procentuella tillägg för livräntorna enligt 1901 års lag jämte tillägg därå enligt kungörelsen nr 410/1921 och förordningen nr 216/1938 som för livräntorna enligt 1916 års lag i fråga om de under åren 1918—1919 inträffade olycksfallen, hade disproportionen ytterligare ökats. Då med hänsyn till dessa förhållanden de enligt 1901 års lag

¹ En vid förbundets framställning fogad tablå redovisar 178 före år 1918 skadade personer födda åren 1869—1902. Av dessa ha 23 en invaliditetsgrad av 30 % eller däröver.

utgående livräntorna, förekommande tillägg inräknade, framstode såsom otillräckliga, funne riksförsäkringsanstalten skäligt, att ersättningstagarna enligt denna lag bereddles förhöjda tillägg av statsmedel.

Enligt riksförsäkringsanstaltens mening böra emellertid vissa livräntor undantagas från den ifrågasatta förbättringen. Härom anföres.

Med hänsyn till den långa tid, som numera förflutit efter skadans ådragande, torde personer, vilka enligt 1901 års lag uppbära livränta efter jämförelsevis låga invaliditetsgrader, i regel ha nått sådan anpassning, att skadan är av relativt underordnad betydelse för deras försörjningsmöjligheter. På grund härav och då beträffande rätt till tillägg enligt förordningen nr 295/1950 stadgats, att tillägg skall utgå endast om arbetsförmågan blivit nedsatt med minst 30 procent, anser sig anstalten böra föreslå, att samma gränsdragning tillämpas för det nu ifrågasatta tillägget. Denna gränsdragning bör enligt anstaltens mening gälla även för livränta, som utgår på grund av skada, åsamkad i statens tjänst. Då livräntetagare, som uppnått 67 års ålder, äga ovillkorlig rätt till allmän ålderspension jämte indextillägg därå, torde tillräckliga skäl ej föreligga att tillerkänna dem ersättningsförbättring. Vidare torde, i likhet med vad som stadgats i förordningen nr 216/1938, förbättring ej böra medgivas för livränta, som grundats på frivillig försäkring enligt 24 § 1901 års lag.

Å andra sidan föreslår riksförsäkringsanstalten, att personer, som i särskild ordning tillerkänts livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt grunderna för 1901 års lag böra — i likhet med vad som stadgats beträffande rätten till tillägg enligt förordningen nr 295/1950 — komma i åtnjutande av ifrågasatt ersättningsförbättring.

Till ledning för bedömandet av frågan, efter vilka grunder ersättningsförbättringen bör fastställas, har riksförsäkringsanstalten verkställt vissa undersökningar rörande löneläget före år 1920. Härom yttrar anstalten.

I första hand har anstalten ur socialvårdskommitténs betänkande angående de år 1950 genomförda ersättningsförbättringarna, infört i proposition nr 97/1950, inhämtat (prop. s. 74, tab. 1), att medeltalen av manliga invaliders enligt 1916 års lag beräknade årsförtjänster i sådana under åren 1918—1919 hos andra arbetsgivare än staten i samtliga yrken inträffade skadefall, som medfört invaliditet, utgjorde 1 582 respektive 1 651 kronor eller i genomsnitt 1 617 kronor. Av uppgifter, som legat till grund för nämnda tabell, framgår, att arbetsförtjänsten i inemot 15 procent av samtliga i densamma avsedda skadefall för nämnda år beräknats till belopp, uppgående till högst 1 250 kronor, och i övriga fall till högre belopp. Ur »Lönestatistisk årsbok för Sverige 1929» har vidare inhämtats, att löneinkomsten för år för manliga arbetare inom industri och hantverk m. m. under åren 1913, 1916 och 1917 beräknats ha utgjort respektive 1 241, 1 479 och 1 773 kronor. För åren 1903—1912 finnas ej motsvarande uppgifter, ej heller för åren 1914 och 1915. Vad åren 1903—1912 beträffar, torde inkomsten ha varit lägre än år 1913.

Med ledning bl. a. av nu angivna värden för den årliga arbetsförtjänsten har riksförsäkringsanstalten utarbetat tre alternativa förslag till förbättring av ersättningarna enligt 1901 års lag. Förslagen redovisas i en särskild tablå, i vilken för fullständighetens skull även upptagits livräntor, som enligt anstaltens mening icke böra förbättras, d. v. s. invalidlivräntor till skadade med mindre än 30 procents invaliditet samt invalid- och änkelivräntor till personer över 67 år. Tablåen har följande utseende.¹

I fråga om de olika alternativen anför riksförsäkringsanstalten.

Alternativ I har grundats på en förhöjning av det nu utgående tillägget å 125 procent av grundlivräntan till 175 procent därav, *alternativ II* på en förhöjning av sagda tillägg till 200 procent av grundlivräntan och i *alternativ III* har framräknats en sådan förhöjning, att den sammanlagda ersättningen av livränta och tillägg motsvarar vad som skulle utgått om olycksfallet inträffat 1918 eller 1919 och reglerats enligt 1916 års lag och förordningen nr 295/1950 på grundval av en arbetsförtjänst, som överensstämte med den förut angivna genomsnittliga arbetsförtjänsten under nyssnämnda år, 1 617 kronor. Beträffande änka har dock i sistnämnda alternativ sådan jämkning vidtagits, att den relation mellan livränta åt änka och helinvalid, som fastställdes i 1901 års lag och som bibehållits vid fastställande av nu utgående tilläggsförmåner, alltjämt är för handen. Jämväl i alternativ I och II har förutsatts att tillägg enligt förordningen nr 295/1950 skall utgå på den förhöjda livräntan. Vid jämförelse med ersättningar, som utgå jämligt 1916 års lag och förordningen nr 295/1950 enligt för olycksfall under åren 1918—1919 gällande beräkningsgrunder, representerar alternativ I de ersättningsbelopp, som skulle utgå vid en årlig arbetsförtjänst å 1 237 kronor 50 öre och alternativ II ersättningsbeloppen vid en årlig arbetsförtjänst å 1 350 kronor, för änka dock i båda fallen med nyssnämnda jämkning. Såsom av tablåen framgår, skulle för livräntetagare, som ej uppnått 67 års ålder, ersättningen enligt de olika alternativen höjas, vid helinvaliditet från nu utgående 1 350 kronor för år till respektive 1 650, 1 800 och 2 156 kronor för år, vid en invaliditet å 50 procent från 506 kronor 25 öre för år till respektive 618 kronor 75 öre, 675 kronor och 808 kronor 50 öre för år samt för änka från 405 kronor för år till respektive 495, 540 och 646 kronor 80 öre för år. Den procentuella ökningen vid tillämpning av de olika alternativen motsvarar för den enskilde ersättnings-tagaren respektive omkring 22, 33 och 60 procent av nu utgående ersättning.

Riksförsäkringsanstalten uppskattar de årliga kostnaderna enligt de olika alternativen med de av anstalten förordade inskränkningarna i rätten till förhöjning till i runt tal 71 000 kronor vid alternativ I, 107 000 kronor vid alternativ II och 191 000 kronor vid alternativ III. I samband härmed framhåller anstalten, att kostnaderna i fortsättningen givetvis komma att minska till följd av den fortlöpande avgång, som sker genom att livräntetagarna uppnå 67 års ålder eller avlida.

Vid valet mellan de olika alternativen bör enligt riksförsäkringsanstaltens mening beaktas, att de årliga arbetsförtjänsterna för dem, som skadats under åren 1903—1917, sannolikt ofta ej oväsentligt

¹ Se tablåen å sid. 12.

Tabld.

Nu utgående ersättning enl. 1901 års lag (tilläggsersättningar inräknade)					Ersättningsbelopp i kr. för år vid förhöjning enl.										Ökning i kr.			
					Alt. I motsv. årl. arbetsförtjänst å kr. 1 237: 50				Alt. II motsv. årl. arbetsförtjänst å kr. 1 350: —				Alt. III motsv. årl. arbetsförtjänst å kr. 1 617: —				Alt.	
Inv. grad	Livr.	125 % tillägg	Ersättnings-tillägg	S:a	Livr.	175 % tillägg	Ersättnings-tillägg	S:a	Livr.	200 % tillägg	Ersättnings-tillägg	S:a	Livr. + tillägg	Ersättnings-tillägg	S:a	I	II	III
Livräntetagare, som icke fyllt 67 år.																		
x) 10	30: —	37: 50	—	67: 50	30: —	52: 50	—	82: 50	30: —	60: —	—	90: —	107: 80	—	107: 80	15: —	22: 50	40: 30
x) 15	45: —	56: 25	—	101: 25	45: —	78: 75	—	123: 75	45: —	90: —	—	135: —	161: 70	—	161: 70	22: 50	33: 75	60: 45
x) 25	75: —	93: 75	—	168: 75	75: —	131: 25	—	206: 25	75: —	150: —	—	225: —	269: 50	—	269: 50	37: 50	56: 25	100: 75
30	90: —	112: 50	101: 25	303: 75	90: —	157: 50	123: 75	371: 25	90: —	180: —	135: —	405: —	323: 40	161: 70	485: 10	67: 50	101: 25	181: 35
50	150: —	187: 50	168: 75	506: 25	150: —	262: 50	206: 25	618: 75	150: —	300: —	225: —	675: —	539: —	269: 50	808: 50	112: 50	168: 75	302: 25
66 $\frac{2}{3}$	200: —	250: —	315: —	765: —	200: —	350: —	385: —	935: —	200: —	400: —	420: —	1 020: —	718: 67	503: 07	1 221: 74	170: —	255: —	456: 74
100	300: —	375: —	675: —	1 350: —	300: —	525: —	825: —	1 650: —	300: —	600: —	900: —	1 800: —	1 078: —	1 078: —	2 156: —	300: —	450: —	806: —
Änka	120: —	150: —	135: —	405: —	120: —	210: —	165: —	495: —	120: —	240: —	180: —	540: —	431: 20	215: 60	646: 80	90: —	135: —	241: 80
x) Vid invaliditet, understigande 30 %, utgår tillägg endast, där skadan ådragits för statens räkning.																		
Livräntetagare, som uppnått 67 års ålder.																		
10	För invaliditet, understigande 30 %, gälla ovan för motsvarande fall angivna belopp.																	
15	För invaliditet, understigande 30 %, gälla ovan för motsvarande fall angivna belopp.																	
25	För invaliditet, understigande 30 %, gälla ovan för motsvarande fall angivna belopp.																	
30	90: —	112: 50	40: 50	243: —	90: —	157: 50	49: 50	297: —	90: —	180: —	54: —	324: —	323: 40	64: 68	388: 08	54: —	81: —	145: 08
50	150: —	187: 50	67: 50	405: —	150: —	262: 50	82: 50	495: —	150: —	300: —	90: —	540: —	539: —	107: 80	646: 80	90: —	135: —	241: 80
66 $\frac{2}{3}$	200: —	250: —	90: —	540: —	200: —	350: —	110: —	660: —	200: —	400: —	120: —	720: —	718: 67	143: 73	862: 40	120: —	180: —	322: 40
100	300: —	375: —	135: —	810: —	300: —	525: —	165: —	990: —	300: —	600: —	180: —	1 080: —	1 078: —	215: 60	1 293: 60	180: —	270: —	483: 60
Änka	120: —	150: —	54: —	324: —	120: —	210: —	66: —	396: —	120: —	240: —	72: —	432: —	431: 20	86: 24	517: 44	72: —	108: —	193: 44

understigit de arbetsförtjänster, som fastställts i skadefall under åren 1918—1919. Av uttalande i den förut åberopade lönestatistiska årsboken 1929 syntes framgå, att de däri upptagna löneinkomsterna med hänsyn till bl. a. bristfälligheter i själva beräkningssättet torde något överstiga de faktiska inkomsterna. Det kunde även erinras om att den ifrågasatta ersättningsförbättringen hade extraordinär karaktär samt skulle komma att vidtagas kort tid efter den år 1950 införda förhöjningen. Dessa omständigheter syntes tala för en viss återhållsamhet. Med hänsyn till det anförda har riksförsäkringsanstalten vid övervägande av de olika alternativen för sin del stannat för att förorda ersättningsförbättring enligt alternativ II. Anstalten tillägger, att systemet för beräkning av tillägg enligt alternativ I och II ur administrativ synpunkt vore att föredraga framför systemet enligt alternativ III.

Vad härefter angår frågan, huruvida staten bör garantera utbetalandet av sådana livräntor enligt 1901 års lag, som icke äro säkerställda genom försäkring, anför riksförsäkringsanstalten.

Bl. a. till följd av den i 21 § 1901 års lag givna möjligheten att ingå avtal i fråga om ersättning enligt lagen torde ej sällan hithörande fall vara ur olika synpunkter svårbedömliga. Även sådana fall, där frågan om ersättning enligt lagen ej tidigare prövats, torde, enligt vad de remitterade handlingarna utvisa, förekomma. I dessa senare fall, där ersättningsanspråken för övrigt numera äro preskriberade, torde oftast icke vara möjligt att med någon säkerhet avgöra, huruvida och i vad mån rätt till ersättning enligt lagen förelegat. I betraktande härav torde enligt anstaltens mening någon generell garanti från statens sida i förevarande avseende icke böra införas. Med hänsyn till att staten redan påtagit sig utgivandet av tilläggsersättningar av skilda slag för livräntor enligt lagen, synas emellertid några principiella skäl icke kunna anföras emot att staten i vissa fall, där särskilda omständigheter tala härför, jämväl övertager utgivandet av fastställd livränta, som den betalningsskyldige icke kan utgiva. Hithörande ärenden torde få prövas från fall till fall, varvid särskilt torde böra beaktas, förutom när livränta senast utbetalats av arbetsgivaren, sådana omständigheter, som skadans svårighetsgrad samt den livränteberättigades arbetsförmåga och ekonomiska ställning.

Vidkommande slutligen den av metallindustriarbetareförbundet ifrågasatta höjningen av den i 1901 års lag angivna gränsen för utbyte av fastställd livränta mot kapital, finner riksförsäkringsanstalten lämpligt, att en viss höjning av gränsen medgives. I anslutning till det villkor i fråga om livräntans storlek, som förordats för rätt till ersättningsförbättring, föreslår anstalten en sådan gränsdragning, att utbyte må kunna ske av livränta, vars belopp understiger 90 kronor för år.

Remissyttrandena.

Över metallindustriarbetareförbundets framställning och riksförsäkringsanstaltens i anledning därav framlagda förslag ha remissyttrandena avgivits av statskontoret, försäkringsrådet, pensionsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, telegrafstyrelsen, generalpoststyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige. Landsorganisationen har i sin tur inhämtat yttrande i ärendet från metallindustriarbetareförbundet.

En förhöjd kompensation av statsmedel åt personer, som uppbära livräntor enligt 1901 års lag, anses i remissyttrandena allmänt befogad. Försäkringsrådet är dock icke reservationslöst för ett bifall till metallindustriarbetareförbundets framställning.

Svenska arbetsgivareföreningen framhåller, att det trots de förbättringar, som vid skilda tillfällen vidtagits, alltjämt råder ett uppenbart missförhållande mellan de livräntor, som utgå enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag, och de, som utgå på grund av olycksfall i arbete före år 1918. Föreningen ansåge sig följaktligen icke böra motsätta sig att åtgärder vidtoges, som kunde åstadkomma en utjämning härvidlag. Då föreningen i det föreliggande ärendet intog denna ståndpunkt, ville den dock framhålla, att den icke härmed velat göra något principuttalande av innebörd, att den skulle vara beredd att frångå sin tidigare vid skilda tillfällen intagna ståndpunkt, att ersättning för olycksfall i arbete borde utgå enligt försäkringsmässiga grunder. Försämringen av penningvärdet vore emellertid numera sådan, att det skulle vara obilligt att icke söka åstadkomma en viss utjämning, desto mera som i annat fall samhällets hjälpverksamhet i åtskilliga fall måste anlitas av de berörda livräntetagarna.

Landsorganisationen uttalar, att behovet av en effektiv höjning av livräntorna enligt 1901 års lag sedan länge gjort sig gällande och med det starkt försämrade penningvärdet kommit att framstå som särskilt angeläget. I jämförelse med skadefall efter år 1917 hade ifrågavarande livräntetagare varit uppenbart underkompenserade för det inkomstbortfall, som tillskyndats dem genom olycksfallen. Det vore naturligt, att ersättningsförbättring bereddades dem av statsmedel.

Försäkringsrådet (majoriteten) anför.

I förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete m. m. ha livräntor enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete beretts kompensation av statsmedel med samma procentuella tillägg som de enligt 1916 års lag på grund av olycksfall under 1918—1919 utgående livräntorna.

I fråga om livräntorna enligt 1901 års lag hade socialvårdskommittén vid utarbetandet av sitt förslag till förordningen framhållit, hurusom de utginge med enhetliga belopp, oberoende av den skadades tidigare arbetsförtjänst, samt i anslutning därtill förklarat, att, ehuru dessa livräntor

sålunda bestämts enligt andra grunder än livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen, de ifrågavarande tilläggen lämpligen borde bestämmas efter samma grunder som tilläggen till livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen (prop. nr 97: 1950 s. 81).

Försäkringsrådet finner icke, att efter tillkomsten av 1950 års ersättningstilläggsförordning några omständigheter inträffat, som giva anledning till annat bedömande i fråga om förstärkning av livräntor enligt 1901 års lag. Obestridligt vore emellertid, att den nivåskillnad, som alljämt finnes mellan livräntor enligt 1901 års lag och senare olycksfallslivräntor på grund av respektive lagars skiljaktiga metoder för utmätande av livränta, icke vore oväsentlig. Icke minst med hänsyn till den långa tid de enligt 1901 års lag utgående livräntorna i flertalet fall torde ha inneburit en väsentlig underkompensation jämfört med vad som skulle ha utgått, om den skadades årliga arbetsförtjänst fått utgöra ersättningsunderlag, kunde därför ett höjande av ersättningsnivån måhända framstå såsom befogat.

En reservant (*försäkringsrådet Geijer*) har — under hänvisning till vad han anfört i en tidigare reservation, återgiven å s. 32—33 i prop. 97/1950 — förordat, att den nu förevarande framställningen icke måtte föranleda någon åtgärd men att i stället frågan om en på behovsprövning beroende rimlig hjälp till alla invalider, särskilt till dem som f. n. icke åtnjuta någon extra ersättning för sitt lyte, måtte, i den mån det statsfinansiella läget det medgäve, bringas till lösning.

Förslaget att från ersättningsförbättring undantaga vissa livräntor enligt 1901 års lag — nämligen sådana, som utgå till skadade med lägre invaliditetsgrad än 30 procent eller till personer över 67 år eller som grunda sig på frivillig försäkring enligt 24 § i lagen — tillstyrkes eller lämnas utan erinran av alla remissinstanser utom *landsorganisationen och metallindustriarbetareförbundet*, vilka såtillvida intaga en från de övriga i ärendet hörda avvikande ståndpunkt att de anse, att skäl saknas för att undantaga livräntor på grund av lägre invaliditetsgrad än 30 procent.

Landsorganisationen anför rörande denna fråga.

Det må vara riktigt att man i de lägre invaliditetsgraderna som regel bör kunna räkna med en bättre tillvänjning till skadan än vid större nedsättning av arbetsförmågan. Mot begränsningen kan å andra sidan åberopas hänsyn till den väsentliga underkompensation som dock även här ifrågavarande ersättningsstagare under decennier fått vidkännas till följd av det tidigare försäkringsskyddets bristfällighet. Vid en begränsning till grader över 30 procent skulle endast en relativt obetydlig del av hela ersättningsklientelet komma i åtnjutande av den föreslagna förbättringen; av metallindustriarbetareförbundets utredning framgår t. ex. att ej ens en sjundedel av de till detta förbund hörande livräntetagarna (23 av 178) komma upp till 30 procents invaliditet. Det må också erinras om att här ifrågavarande ersättningsstagare i lägre invaliditetsgrader — i motsats till de i statens

tjänst skadade, för vilka ersättningsförbättring tidigare hade genomförts — undantogs från livräntetilläggen 1938 liksom också från ersättningstilläggen 1950.

Mot förslaget, att ersättningsförbättring bör beredas även personer, som i särskild ordning tillerkänts livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt grunderna i 1901 års lag, har någon erinran icke framställts.

Vad härefter angår frågan, efter vilka grunder ersättningsförbättringen bör utgå, har riksförsäkringsanstaltens alternativ I icke förordats i något yttrande.

Alternativ II tillstyrkes utan närmare motivering av *pensionsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, telegrafstyrelsen och Svenska arbetsgivareföreningen.*

Alternativ III förordas av *statskontoret, försäkringsrådet, landsorganisationen och metallindustriarbetareförbundet.*

Statskontoret hänvisar till sitt utlåtande över det förslag till tillägg av statsmedel åt vissa ersättningstagare, som år 1949 framlades av socialvårds-kommittén och som ligger till grund för 1950 års förordning om ersättningstillägg, samt anför.

I utlåtandet framhöll statskontoret bl. a., att de föreslagna tilläggen skulle medföra en betydande höjning av de äldre invalidlivräntorna. Dessa skulle emellertid alltjämt komma att avsevärt understiga motsvarande ersättningar efter 1948 års ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, varjämte ojämnheter i stor utsträckning fortfarande skulle bestå mellan ersättningar, hänförliga till olika tidpunkter. Enligt statskontorets mening borde de föreslagna tilläggen ha avvägs så, att ersättningstagarna i princip finge uppbära samma belopp, oavsett vid vilken tidpunkt skadefallet inträffat. Därest det statsfinansiella läget skulle lägga hinder i vägen för en dylik uppräknig, syntes en höjning till den nivå, efter vilken ersättningar beständes närmast före 1949, böra övervägas.

I anslutning till detta ställningstagande till frågan om förhöjning av ifrågavarande äldre livräntor vill statskontoret icke motsätta sig en reglering i enlighet med riksförsäkringsanstaltens alternativ III. En dylik uppräknig av ersättningarna i äldre fall bragte enligt ämbetsverkets mening dessa i en skäligare relation till de livräntebelopp, som i jämförliga fall utginge enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag genom tillämpningen av 1950 års förordning om ersättningstillägg. De merutgifter, som skulle uppkomma för statsverket vid ett bifall till det av statskontoret förordade alternativet syntes icke bliva så betydande, att ämbetsverket ur kostnads-synpunkt funnit sig böra tveka om lämpligheten av att nu genomföra en dylik mera rättvisande avvägning av utgående livränteförmåner enligt äldre och nyare bestämmelser.

Försäkringsrådet anför som skäl för sin ståndpunkt att förorda alternativ III.

Det torde kunna antagas, att de ersättningar, som skulle komma att höjas, enligt vad här ifrågasättes, till övervägande del äro grundade på olycksfall, som inträffat under de senare åren av perioden 1903—1917, något som inom ett fåtal år i ännu högre grad kommer att vara förhållandet. Med hänsyn härtill synes det ur förevarande synpunkt knappast berättigat att till grund för de ersättningsförbättringar, som nu äro i fråga, välja en lönenivå, som icke oväsentligt understiger den vid periodens slut rådande. Även en årlig arbetsförtjänst av 1 350 kronor, som upptagits i det av riksförsäkringsanstalten förordade alternativ II, torde vara för låg, för så vitt det betraktas som riktigast att lönenivån omkring slutet av tidsperioden lägges till grund. Om den i riksförsäkringsanstaltens alternativ III nyttjade årliga arbetsförtjänsten 1 617 kronor gäller däremot ej blott, som förut nämnts, att den motsvarar visst statistiskt genomsnitt från 1918—1919 utan även att den mycket nära överensstämmer med medeltalet mellan 1916 och 1917 års löner för manlig arbetare inom industri och hantverk m. m. enligt 1929 års lönestatistiska årsbok, nämligen medeltalet mellan 1 479 och 1 773 kronor eller 1 626 kronor.

De genom årsboken tillgängliga uppgifterna om samtliga arbetares inom industri m. fl. yrken löneinkomster 1916—1919 (s. 48) rubba icke det intrycket, att riksförsäkringsanstaltens alternativ III i högre grad än alternativen I och II motsvarar en höjning av den storleksordning, som här kan ifrågakomma.

Administrationssynpunkter synas icke rimligen kunna åberopas till förmån för det ena eller andra alternativet. Det rör sig ju här om ett snabbt minskande, relativt fåtaligt ersättningsklientel. Härtill kommer, att med en och samma årliga arbetsförtjänst och ett fåtal förekommande invaliditetsgrader från 30 procent och däröver endast ett ringa antal ersättningsbelopp skola uträknas.

Den av riksförsäkringsanstalten som skäl för alternativ II framförda synpunkten att de årliga arbetsförtjänsterna för dem, som skadats under giltighetstiden för 1901 års lag, d. v. s. under åren 1903—1917, sannolikt ofta understigit de arbetsförtjänster, som fastställts i skadefall åren 1918—1919, tillmätas av *landsorganisationen* icke någon avgörande betydelse såsom motiv mot ett genomförande av alternativ III. Det förhölle sig med all sannolikhet så att det stora flertalet av de livräntor, som skulle komma att omfattas av ersättningsförbättringen, hänförde sig till olycksfall under de senare åren av lagens giltighetstid, där således förtjänstnivån kunde antagas ha legat helt nära medeltalet av den beräknade arbetsförtjänsten i skadefall under åren 1918—1919. Landsorganisationen kunde inte heller biträda anstaltens mening att återhållsamhet i nu ifrågasatt avseende skulle vara motiverad av den omständigheten att den ifrågasatta uppregleringen komme att vidtagas kort tid efter genomförandet av systemet med ersättningstillägg. Sättet för dessa tilläggs beräkning i fråga om de äldre livräntorna hade, såsom anstalten framhållit, ytterligare framhävt den disproportion som bestode mellan dessa livräntor och livräntorna enligt gällande lag. Det administrativa merbesvär, som anstalten antydde skulle vara förbundet med alternativ III, kunde lika litet åberopas som skäl mot

2—Bihang till riksdagens protokoll 1952. 1 saml. Nr 81.

den i och för sig rimligare och rättvisare regleringen i enlighet med detta alternativ. Den årliga merkostnad, som alternativ III medförde i jämförelse med alternativ II, vore också av så ringa storleksordning att statsfinansiella hänsyn inte kunde tillmätas betydelse, särskilt som det här vore fråga om en grupp av ersättningstagare, vilken undan för undan decimerades.

Generalpoststyrelsen har icke tagit ståndpunkt till vilket alternativ som vore att föredraga.

Vad riksförsäkringsanstalten anfört i fråga om garanti från statens sida för sådana livräntor enligt 1901 års lag, som icke äro säkerställda genom försäkring, har godtagits i remissyttrandena. Med hänsyn till vad anstalten uttalat om möjligheten att från fall till fall pröva hithörande frågor, har *landsorganisationen* ansett sig icke böra upptaga metallindustriarbetareförbundets ursprungliga förslag om en generell statlig garanti för dylika livräntor. För egen del uttrycker *metallindustriarbetareförbundet* endast den förhoppningen, att behandlingen av de enskilda fallen skall ske med största välvilja.

Vad slutligen angår den ifrågasatta höjningen av gränsen för utbyte av invalidlivränta mot kapital har frågan härom endast berörts av *statskontoret*, *försäkringsrådet*, *landsorganisationen* och *metallindustriarbetareförbundet*, vilka icke haft något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens förslag i denna del.

Departementschefen.

Den gren av socialförsäkringen, som avser att bereda skydd mot de ekonomiska följderna av olycksfall i arbete, reglerades i vårt land första gången genom 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1903 och gällde till den 1 januari 1918, då den ersattes av 1916 års ännu gällande lag om försäkring för olycksfall i arbete. Den nya lagen innebar avsevärda förbättringar i förhållande till vad som gällt tidigare, men den gavs icke tillbakaverkande kraft; och fortfarande finnas åtskilliga personer, som på grund av olycksfall under åren 1903—1917 uppbära livränta enligt 1901 års lag eller i särskild ordning tillerkänts livränta av statsmedel enligt lagens grunder. En sammanställning avseende de livräntor, som i november 1951 utgingo till ifrågavarande kategori skadade, invalidlivräntorna, visar följande.

Invaliditetsgrad	Antal skadade	
	födda år 1884 eller tidigare	födda år 1885 eller senare
10—29 %	1 394	1 665
30—50 %	410	482
51—75 %	98	125
76—100 %	44	26
	1 946	2 298

I fråga om änkelivräntorna var vid nyssnämnda tidpunkt förhållandet det, att änkelivränta utgick till 285 kvinnor, födda 1884 eller tidigare, och till 68 kvinnor, födda 1885 eller senare.

De livräntor, som utgå enligt 1901 års lag, äro efter nutida förhållanden synnerligen blygsamma. Den som skadats så svårt, att han blivit helt oförmögen till arbete, får sålunda jämlikt lagen icke högre livränta än 300 kronor om året och detta oavsett hur stor hans arbetsinkomst varit före olycksfallet. Om skadan är mindre, jämkas livräntan i förhållande till invaliditetsgraden; vid lägre invaliditetsgrad än 10 procent utgår ingen som helst livränta. Har olycksfallet medfört döden, erhåller efterlevande änka en livränta å 120 kronor om året, d. v. s. 40 procent av livräntan vid helinvaliditet.

Å vissa livräntor enligt 1901 års lag utgå emellertid numera tillägg av statsmedel enligt tre särskilda författningar, nämligen kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) samt förordningarna den 3 juni 1938 (nr 216) och den 2 juni 1950 (nr 295).

1921 års kungörelse avser sådana livräntor, som utgå på grund av olycksfall i statens tjänst eller som tillerkänts vederbörande av statsmedel enligt grunderna i lagen. 1938 års förordning åter gäller livräntor, som utgå på grund av olycksfall i icke statligt arbete. Enligt båda författningarna utgör tillägget 125 procent av livräntans belopp. Att märka är dock, att tillägg enligt 1938 års förordning icke utgives å invalidlivräntor, som uppgå till mindre än 90 kronor om året, d. v. s. till skadade med mindre än 30 procents invaliditet.

Tillägg enligt 1950 års förordning — s. k. ersättningstillägg — utgå icke blott å livräntor enligt 1901 års lag utan jämväl å ersättningar enligt ett flertal andra därmed besläktade författningar. Såvitt angår livräntor enligt 1901 års lag utgör tillägget 100 procent för skadade, vilkas arbetsförmåga till följd av olycksfallet blivit nedsatt med över 75 procent, 70 procent för skadade, vilkas arbetsförmåga blivit nedsatt med över 50 men högst 75 procent, och 50 procent för skadade, vilkas arbetsförmåga blivit nedsatt med minst 30 men högst 50 procent, ävensom för änkor. Efter fyllda 67 år minskas dock tilläggen till 20 procent för alla de nu berörda kategorierna. Det är att märka, att ifrågavarande tillägg beräknas icke blott på livräntans belopp utan även på tillägg därå enligt 1921 års kungörelse eller 1938 års förordning.

Följande sammanställning visar, hur stor den årliga livräntan enligt 1901 års lag, inklusive samtliga tillägg, f. n. är för vissa grupper ersättningsberättigade under 67 år.

Skadade med	30 %	invaliditet	303: 75	
»	»	50 %	»	506: 25
»	»	66 ² / ₃ %	»	765: —
»	»	100 %	»	1 350: —
Änkor				405: —

Såsom förut nämnts trädde den nu gällande olycksfallsförsäkringslagen av år 1916 i kraft den 1 januari 1918. En av de grundläggande principerna i denna lag är, att storleken av de försäkrades förmåner är beroende av den skadades arbetsförtjänst under året närmast före olycksfallet. De regler, enligt vilka arbetsförtjänsten beräknas, ha under lagens giltighetstid vid flera tillfällen ändrats, varje gång i förmånlig riktning för de försäkrade, och även i andra avseenden har lagen förbättrats. Förbättringarna ha emellertid icke i något fall givits retroaktiv verkan, och varje försäkrad får därför uppbära ersättning enligt den lydelse lagen hade, när olycksfallet inträffade. Detta i förening med den höjning av lönenivån, som efter hand ägt rum, har medfört att ersättningarna äro lägre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger.

Livräntorna enligt 1901 års lag ha i detta ärende jämförts med de livräntor, som utgå enligt 1916 års lag på grund av olycksfall, som inträffat under åren 1918—1919, d. v. s. de två år, under vilka olycksfallsförsäkringslagen gällde i sin ursprungliga lydelse. Jag anser mig därför höra något redogöra för de regler, som då gällde för bestämmande av livräntor till skadade och efterlevande änkor. Såsom nyss nämnts äro försäkringsförmånernas storlek enligt 1916 års lag beroende av den skadades arbetsförtjänst under året närmast före olycksfallet. Enligt den lydelse, lagen hade under nyssnämnda båda år, fick hänsyn emellertid icke tagas till den del av den årliga arbetsförtjänsten, som översteg 1 800 kronor. Invalidlivräntan utgjorde vid fullständig invaliditet $\frac{2}{3}$ av den sålunda maximerade arbetsförtjänsten, d. v. s. högst 1 200 kronor för år, och vid partiell invaliditet det lägre belopp, som svarade mot nedsättningen av arbetsförmågan. Vid lägre invaliditetsgrad än 10 procent utgick dock icke någon livränta. Änkelivräntan var $\frac{1}{4}$ av den årliga arbetsförtjänsten, d. v. s. högst 450 kronor om året, vilket motsvarar 37,5 procent av livräntan till en helinvalid. I genomsnitt uppgick den beräknade årliga arbetsförtjänsten för dem, som skadades under dessa båda år, icke till det belopp å 1 800 kronor, som högst fick beaktas vid livräntans bestämmande; den beräknade medelinkomsten för manliga invalider, som drabbades av olycksfall hos annan arbetsgivare än staten, var endast 1 617 kronor. Med utgångspunkt från denna genomsnittssiffra kommer man fram till en årlig livränta å 1 078 kronor för helinvalider och 404 kronor 25 öre för änkor.

Å de livräntor, som utgå enligt 1916 års lag på grund av olycksfall under åren 1918—1919, utgivas ersättningstillägg jämlikt 1950 års förordning med samma procenttal, som gälla i fråga om tillägg å livräntor enligt 1901 års lag. Inklusive dylikt tillägg uppgår således medellivräntan på grund av olycksfall under åren 1918 och 1919 — beräknad efter en årlig arbetsförtjänst å 1 617 kronor — till följande belopp för livräntetagare under 67 år.

Skadade med 30 %	invaliditet	485: 10
» » 50 %	»	808: 50
» » 66 ² / ₃ %	»	1 221: 74
» » 100 %	»	2 156: —
Änkor		606: 38

Svenska metallindustriarbetareförbundet har nu hemställt om förhöjda tillägg av statsmedel å de livräntor, som utgå enligt 1901 års lag. Som skäl härför har förbundet anfört, att dessa livräntor, inklusive nuvarande tillägg, äro avsevärt lägre än de livräntor jämte tillägg, som på grund av olycksfall under åren 1918—1919 i genomsnitt utgå enligt 1916 års lag. Riksförsäkringsanstalten, som hörts i ärendet, har funnit förbundets framställning böra beaktas och framlagt tre alternativa förslag till frågans lösning. Ärendet har därefter remissbehandlats, varvid alla myndigheter och organisationer som hörts ansett en höjning av tilläggen å dessa livräntor vara motiverad. Försäkringsrådet har dock framfört vissa betänkligheter häremot av den anledningen, att efter tillkomsten av 1950 års förordning om ersättningstillägg icke inträffat några omständigheter som kunde ge anledning till att nu bedöma frågan om tillägg å dessa livräntor annorlunda än år 1950.

Med anledning av denna invändning vill jag framhålla, att syftet med ersättningstilläggen är att i viss mån utjämna de skillnader i ersättningsnivån, som uppkommit till följd av den förut omnämnda principen, att varje ersättningsstagare får uppbära ersättning enligt den lagstiftning som gällde vid tiden för olycksfallet. Tilläggen ha därför avvägs så, att de procentuellt sett äro större ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger. Gränsdragningen mellan olika tidsperioder har härvid skett på sådant sätt, att alla, som fått sina förmåner bestämda enligt samma regler, hänförs till samma ersättningsgrupp. Härifrån har undantag dock gjorts såtillvida, att personer, som uppbära ersättning på grund av olycksfall före år 1920, erhålla tillägg enligt samma procenttal oavsett om ersättningen utgår enligt 1901 års lag eller enligt 1916 års lag. Såsom framgår av det i det föregående anförda siffermaterialet har denna sammanföring av alla före år 1920 inträffade olycksfall lett till att den disproportion, som redan förut fanns mellan å ena sidan livräntorna enligt 1901 års lag jämte tillägg därå enligt 1921 års kungörelse eller 1938 års förordning samt å andra sidan livräntorna enligt 1916 års lag på grund av olycksfall under åren 1918 och 1919, i stället för att minskas ytterligare ökats. Eftersom detta förhållande numera belysts på ett helt annat sätt än som skedde vid tillkomsten av 1950 års förordning och det ur saklig synpunkt är motiverat att utjämna skillnaden mellan ifrågakvarande båda ersättningskategorier, bör enligt min mening en dylik utjämning nu genomföras.

Gemensamt för alla de tre alternativa förslag till förbättring av ifråga-

varande livräntor, som framlagts av riksförsäkringsanstalten, är att vissa kategorier av livräntetagare — nämligen dels alla, som uppnått 67 års ålder, och dels skadade under 67 år med lägre invaliditetsgrad än 30 procent — föreslås undantagna från förbättringen. Någon invändning mot att den förra gruppen uteslutes har icke framställts i ärendet. Däremot ha landsorganisationen och Svenska metallindustriarbetareförbundet ansett skäl saknas att undantaga den senare gruppen.

Med hänsyn till att allmän ålderspension jämte indextillägg därå utan behovsprövning utgår till alla medborgare över 67 år, biträder jag förslaget att från den ifrågasatta förbättringen skola uteslutas livräntetagare, som uppnått denna ålder. I fråga om yngre livräntetagare med låga invaliditetsgrader måste det antagas, att dessa livräntetagare under den långa tid, som förflutit sedan skadan inträffade, åtminstone i regel hunnit anpassa sig så att skadan numera spelar föga roll för deras försörjningsmöjligheter. Denna synpunkt torde ha tillmätts avgörande betydelse då frågan om ersättnings-tillägg prövades vid 1950 års riksdag; dylika tillägg utgå nämligen endast, om arbetsförmågan blivit nedsatt med minst 30 procent. Vid övervägande av denna fråga har jag kommit till den uppfattningen, att riksförsäkringsanstaltens förslag icke heller i detta hänseende bör frångås.

I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om rätt till ersättnings-tillägg har riksförsäkringsanstalten vidare föreslagit, att den nu ifrågasatta förbättringen icke skall avse livränta, som grundas på frivillig försäkring som arbetare tecknat enligt 24 § i 1901 års lag, men däremot livränta eller årligt understöd av statsmedel, som enligt särskilt beslut utgives enligt grunderna i lagen. Häremot har någon invändning icke framställts och för egen del ansluter jag mig till förslaget i denna del.

Vad angår förhöjningens storlek innebär riksförsäkringsanstaltens alternativ I, att de tillägg, som nu utgå enligt 1921 års kungörelse och 1938 års förordning höjas från 125 till 175 procent av livräntans belopp. Alternativ II innebär en höjning av ifrågavarande tillägg till 200 procent. I båda fallen förutsättes, att ersättningstillägg enligt 1950 års förordning skola utgå å de sålunda förhöjda tilläggen. Vid tillämpning av alternativ I kommer man med en viss mindre avvikelse i fråga om änkelivräntorna fram till samma totala ersättning, som skulle ha utgått enligt 1916 års lag och 1950 års förordning, därest olycksfallet inträffat under åren 1918—1919 och den skadades årliga arbetsförtjänst beräknats till 1 237 kronor 50 öre. Alternativ II åter representerar vad som under motsvarande förutsättningar skulle ha utgått vid en årlig arbetsförtjänst av 1 350 kronor. Vad slutligen alternativ III beträffar, innebär detta alternativ en sådan förhöjning av nu utgående tillägg till livräntorna enligt 1901 års lag, att den totala ersättningen kommer att motsvara vad som enligt 1916 års lag och 1950 års förordning om ersättningstillägg skulle ha utgått, om olycksfallet inträffat under åren 1918—1919 och den skadades årliga arbetsförtjänst överens-

stämt med den förut angivna genomsnittliga arbetsförtjänsten under dessa båda år eller 1 617 kronor. Även i detta fall föreslås dock en viss avvikelse i fråga om änkelivräntorna. Avvikelsen innebär, att änka sammanlagt får uppbära 40 procent i stället för 37,5 procent av vad en helinvalid erhåller, d. v. s. att relationen i 1901 års lag mellan änkelivränta och livränta till helinvalid bibehålles i fråga om den totala ersättningen.

Riksförsäkringsanstalten har för sin del förordat alternativ II. I remissyttrandena ha meningarna varit delade, huruvida detta alternativ eller alternativ III bör väljas; alternativ I har icke förordats i något yttrande.

För egen del anser jag, att övervägande skäl tala för alternativ III, och jag tillstyrker därför, att detta genomföres. Anledning saknas emellertid enligt min mening att sätta änkor, som uppbära livräntor enligt 1901 års lag, i bättre ställning än änkor, som erhålla livräntor enligt 1916 års lag på grund av olycksfall under åren 1918—1919, och den av riksförsäkringsanstalten förordade avvikelsen till förmån för de förra synes därför icke böra genomföras. De totala ersättningarna på grund av olycksfall under åren 1903—1917 böra med andra ord genomgående motsvara vad som i medeltal utgår på grund av olycksfall under åren 1918—1919.

Den av mig förordade förbättringen av livräntorna enligt 1901 års lag synes ur författningsmässig synpunkt böra ske genom ändringar i 1938 års förordning och 1921 års kungörelse. Ett förslag till ändring i nämnda förordning har upprättats inom socialdepartementet. I detta förslag har den i första stycket av 1 § förekommande bestämningen av livräntetilläggets storlek till 125 procent av livräntan borttagits och i stället efter berörda stycke införts två nya stycken med närmare regler om den nu förordade förhöjningen. Enligt vad i det föregående anförts bör här stadgas, att för tid intill utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, livräntetillägg skall utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som skulle ha utgått i livränta, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i dess ursprungliga lydelse ägt tillämpning samt den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 617 kronor, samt att för tid efter utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, livräntetillägget skall utgå med 125 procent av livräntans belopp. Motsvarande jämkningar böra vidtagas i 1921 års kungörelse. Denna författning har utfärdats i administrativ ordning och jämkningarna däri torde få utfärdas på samma sätt. Emellertid har inom socialdepartementet upprättats ett utkast till kungörelse om ändring i 1921 års kungörelse, vilket torde få såsom bilaga fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Angående detta utkast må endast nämnas att det utformats med beaktande av att barnlivräntor enligt 1901 års lag icke längre förekomma och att dyrtidstillägg å övriga livräntor enligt lagen ej numera torde utgå.

Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1952.

I sin förut omnämnda framställning har Svenska metallindustriarbetareförbundet tagit upp två särskilda frågor, som angå livräntorna enligt 1901 års lag. Den första av dem sammanhänger med att i lagen någon försäkringsplikt icke föreskrivits. Ersättningskyldigheten åvilade i stället arbetsgivaren direkt. Lagen öppnade dock möjlighet för de arbetsgivare, som så önskade, att fritaga sig från denna skyldighet genom att försäkra sina arbetare i riksförsäkringsanstalten eller genom att därstädes inköpa livräntor åt personer, vilka blivit berättigade till sådan ersättning. Dessa möjligheter begagnades i stor utsträckning, men åtskilliga livräntor utbetalas alltjämt direkt av arbetsgivare. Förbundets framställning går ut på att staten skall ikläda sig garanti för ifrågavarande livräntor.

I sitt utlåtande över förbundets framställning har riksförsäkringsanstalten ansett sig icke kunna förorda en generell garanti från statens sida i detta hänseende. Däremot har anstalten tillstyrkt, att staten i vissa fall, där särskilda omständigheter föreligga, övertager betalningsskyldigheten för fastställd livränta, som icke är säkerställd genom försäkring och som vederbörande arbetsgivare ej kan utgiva. För egen del ansluter jag mig till detta förslag, vilket allmänt godtagits under remissbehandlingen. Hithörande frågor böra alltså prövas från fall till fall. Prövningen torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Den andra frågan, som beröres i metallindustriarbetareförbundets framställning, gäller ett i 21 § i 1901 års lag upptaget stadgande, enligt vilket avtal om utbyte av fastställd livränta åt skadad arbetare mot ett visst engångskapital icke är gällande i annat fall än då livräntans belopp understiger 45 kronor om året. Förbundet har hemställt, att en höjning av denna gräns måtte övervägas. Vid remissbehandlingen har man i de yttranden, där frågan uppmärksammas, icke ställt sig avvisande härtill. Frågan synes emellertid icke vara av någon större betydelse för dem, som beröras därav, och jag anser tillräckliga skäl ej föreligga att ändra lagstiftningen i detta hänseende.

Innan jag övergår till att behandla anslagsfrågan vill jag erinra om vad som tidigare anförts därom, att i lagstiftningen på detta område tid efter annan vidtagits ändringar till förmån för de försäkrade. Förändringarna ha dock ej givits retroaktiv verkan, vilket medfört att ersättningsnivån är lägre för tidigare olycksfall än för senare. Det huvudsakliga syftet med de år 1950 införda ersättningstilläggen var att åstadkomma en utjämning härvidlag. Även de förbättringar, som jag nu förordat för livräntetagare enligt 1901 års lag, ha samma utjämnande syfte. Emellertid har på senare tid penningvärdet undergått betydande förändringar; och enligt min mening utgör penningvärdets fall motiv till att pröva huruvida ej olika kategorier, som uppbära ersättning i anledning av yrkesskada, i en eller annan form bör beredas kompensation för stegrade levnadskostnader. Det är min avsikt

att inom kort föranstalta om utredning av denna fråga. Jag räknar dock icke med att ett förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag.

Såsom anmärkts inledningsvis har anslaget till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1952/53 i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 77) upptagits med ett endast preliminärt beräknat belopp av 3 300 000 kronor. Utgifterna under motsvarande anslag för budgetåret 1950/51 utgjorde ca 3 414 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget upptaget till 3 150 000 kronor. Riksförsäkringsanstalten har (skrivelser den 22/8 och 16/10 1951) anfört, att medelsbehovet under anslaget — vid oförändrade grunder för tilläggen — komme att successivt minska på grund av avgång bland ersättningstagarna och sänkning av utgående livräntor med anledning av minskning av den tidigare invaliditeten. Under hänvisning till belastningen å anslaget under budgetåret 1950/51 har anstalten emellertid föreslagit, att anslaget, om oförändrade grunder skola gälla, för nästa budgetår anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår. Såsom förut nämnts har anstalten beräknat kostnaderna för en förbättring i huvudsakligen den omfattning som av mig i det föregående förordats av livräntor enligt 1901 års lag till 191 000 kronor. Ifrågvärande kostnader böra bestridas från samma anslag som de nuvarande tilläggen eller i regel anslaget till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår upptages till 3 400 000 kronor.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom socialdepartementet upprättat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

dels medgiva, att livräntor, som förhöjts enligt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 210) angående höjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m., må fr. o. m. den 1 juli 1952 ytterligare höjas på sätt departementschefen föreslagit i det föregående;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall ikläda staten betalningsskyldighet för sådana enligt nyssnämnda lag den 5 juli 1901 fastställda livräntor, som icke äro säkerställda genom försäkring;

dels ock till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Lemne,

U t k a s t

till

kungörelse om ändring i kungörelsen den 10 juni 1921 (410) angående höjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.

Härigenom förordnas, att §§ 1—3 kungörelsen den 10 juni 1921 angående höjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m. skola erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 1.

Arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst åsamkad skada jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete är berättigad till livränta av statsmedel, må utöver till honom på grund härav utgående livränta från och med år 1931 uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av samma ränta.

Den som på grund av olycksfall i statens tjänst jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete är berättigad till livränta av statsmedel äger erhålla tillägg därå i enlighet med vad nedan sägs.

§ 2.

Änkor och barn efter arbetare, som genom olycksfall i statens tjänst ljuvit döden, må likaledes utöver livränta av statsmedel, vartill de äro berättigade enligt förenämnda lag av den 5 juli 1901, från och med år 1921 uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av samma ränta.

Uppgår livräntan till minst 90 kronor för år, skall tillägget därå intill utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som skulle hava utgått i livränta, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i dess ursprungliga lydelse ägt tillämpning samt den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 617 kronor.

I andra fall än som avses i första stycket skall livräntetillägget utgå med 125 procent av livräntans belopp.

§ 3.

Personer, vilka, utan att vara berättigade till livränta enligt nämnda lag, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts eller kunna komma att tillerkännas livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder, må härutöver uppbära tilläggsersättning med belopp och under villkor i övrigt, som i §§ 1 och 2 angivas, dock att dylik förhöjning icke må äga rum beträffande livränta eller understöd, varå dyrtidstillägg åtnjutes.

Den som, utan att vara berättigad till livränta enligt förenämnda lag den 5 juli 1901, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts eller kan komma att tillerkännas livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder, må härutöver uppbära tilläggsersättning med belopp och under villkor i övrigt, som i § 2 angivas.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1952.